

polože dober temelj za razvoj šolstva. Tudi nas vseh, ki sedimo v tej zbornici, je dolžnost, da skrbimo za ljubljansko šolstvo tako, da se bo brez zadržal lahko razvijalo ljubljanskemu prebivalstvu v korist ter se v ta namen ne strašimo, doprinasati potrebnih in neizogibnih žrtv. Denar, izdan za šolstvo, ni zavržen, ampak se obrestuje bolje, kakor kakršnakoli naprava.

11. Mnenje strokovnjaka o potrebi meščanske šole.

Potrebo meščanske šole za Ljubljano je poudarjal tudi c. kr. dež. šolski nadzornik g. Fr. Levcež že l. 1898., ko je v imenu c. kr. mestnega šolskega sveta kot tedanji okr. šolski nadzornik za Ljubljano sestavil stavbni program za III. mestno deško šolo. V tem poročilu pravi gosp. nadzornik med drugim to-le:

»Sestavlja ta stavbni program sem se ravno tako kakor pri šentjakobski šoli oziral na to, da bo vendar že enkrat treba misliti tudi na ustanovitev deške meščanske šole, ki bi dobila potrebne prostore lahko tudi v novem poslopju III. mestne deške ljudske šole. Po mojih mislih se vprašanje o ustanovitvi deške meščanske šole v Ljubljani ne da več spraviti z dnevnega reda, ker smo Kranjci v tem oziru zaostali celo za Dalmacijo in Bukovino, in je Ljubljana zdaj edino deželno stolno mesto v Avstriji brez javne meščanske šole. Oziraj na naše obrtne šole in učiteljske, na prenapolnjene srednje šole in na splošni napredek ljudskega šolstva ljubljanskega nas silijo uvaževati tudi vprašanje zaradi mestnih javnih meščanskih šol. Ako pa se zida že posebno poslopje za III. mestno deško ljudsko šolo, kaže to poslopje zidati tako razsežno, da se v njem prejalislej nastani tudi deška meščanska šola. (Konec.)

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Iz Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev.

Delegat je prijavilo:

XXIV. Radovljško učiteljsko društvo: 114. Avgust Jensko, učitelj — Bled. 115. Egidij Schiffer, učitelj — Jesenice. 116. Ivan Šega, učitelj — Radovljica. XXXV. Učiteljsko društvo za ptujski okraj:

117. Valentin Kajnik, učitelj — Ptuj okolica. 118. Alojzij Selinšek, učitelj — Sv. Barbara v Halozah.

Ker je tovariš Ciril Vizjak, delegat Slovenskega učiteljskega društva za kočevski okraj, zadržan, zastopa društvo v delegacijski seji tovariš Franc Štefančič, nadučitelj v Velikih Laščah.

Vodstvo Zaveze.

Tajnik: Vilbald Rus. Predsednik: L. Jelenc.

Štajersko.

Gornjegrajsko uč. društvo zboruje dne 15. avgusta t. l. točno ob 10. uri v šoli na Ljubnem po sledečem vzpostredu: 1. nagovor predsednikov; 2. zapisnik zadnjega zborovanja; 3. dopisi; 4. poročilo o skupščini „Zveze“, poročila tov. Zemljic ml.; 5. poročilo o skupščini „Zaveze“, poročila tov. Burdian; 6. predavanje tov. Kelca „Kako se vzgojijo značaji?“. 7. Slučajnosti. Glede kosila se je pravočasno oglašiti pri tov. Sotlarju na Ljubnem. K polnoštevlini udeležbi vabi odbor.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj je zborovalo dne 1. avgusta ob jako lepem številu rednih udov. Posebno se je odlikoval nežni spol. Vsa čast!

O zborovanju Zveze v Ptuj je poročal tov. M. Lešnik ter žel za svoje krasno, nad vse stvarno poročilo vsestransko pohvalo. Naprosil se je, da priobči svoje poročilo na zborovanju v „U. T.“

O pomenu psihologije v vzgoji je poročal tov. Selinšek. Tudi ta referat je bil dober.

Učiteljstvo se je izreklo za stalno nameščenec šol. nadzornikov. Delegatom se je naročilo, naj pri Zavezinem zborovanju v Celju stavijo predlog, da se ta točka črta z dnevnega reda, sicer pa imajo glasovati za stalno nameščenje. Delegatom sta se volila tovariša Valentin Kajnik in Alojz Selinšek. K.

Književnost in umetnost.

Silko slov. pesnika Antona Aškercja je izdalo upravnštvo „Slov. Ilustrovanega Tednika“. Slika je jako lepa, 47/63 cm velika in dvobarvna ter bo v okras vsaki sobi kakor tudi gosposkemu salonu. — To je že 4. slika, ki jo je izdal „Slov. Ilustrovanega Tednika“ in sicer je izdal slike Prešerna, Gregorčiča, Jurčiča in sedaj Aškercja. V nobeni slovenski hiši bi naj ne manjkale te slike; zavedni Slovenci, okrasite si svoja stanovanja s slikami svojih velmož,

saj narod, ki ne spoštuje svojih zaslužnih mož, ni vreden, da so se mu rodili! — Naročniki „Ilustrovanega Tednika“ dobe omejene slike brezplačno; naročite se torej na „Ilustrovanega Tednika“ in razširjajte ga!

Zvonček objavlja v svoji zadnji številki to-le vsebino: 1. Sambom: Rak in Škrat. Pesem. — 2. Cvetko Gorjančev: Iz mojega albumčka. Slike iz otroške dobe. — 3. Ivan Erbežnik: Zlata ptička. Podoba. — 4. Andrej Rapč: Na paši. Pesem. — 5. Cvetko Gorjančev: Tihe pesmi. Pesmi. — 6. Pastir. Podoba. — 7. Lad. O.: Uvedba splošnega časa. Poučen spis. — 8. Tone Rakovčan: V jutru. Pesem. — 9. Kristina Kešetova: Slovenka sem! — 10. Sambom: Pesem o ptički. Pesem. — 11. Ljubi domovino svojo! Pesem. — 12. Na počitnicah. Podoba. — 13. Ivo Trošt: Zbrani pevci. Povest. — 14. Tone Rakovčan: Novi zvonovi. Povest. — 15. Mirka, Vlasta in Dora v obljubljeni deželi. Podoba. — 16. Cvetko Gorjančev: Zelena koblica. Pesem. — 17. Cvetko Gorjančev: Slovo. Pesem. — 18. K. Str. Kakao. Prirodopisni spis. — 19. Sambom: Ribica zlata. Pesem. — 20. Sambom: Imam še pesem... Pesem. — 21. Cvetko Gorjančev: Ej, ti muren! Pesem. — 22. Pouk in zabava: Iv. Kiferle: Ciganček sirota. Pesem. — Božena Šotolova: Besedna naloga. — Rešitev in rešilci. — Največji železniški most. — Še nekaj iz Novega Jorka. — 400.000 mark za zgradbo zavoda za preiskovanje raka. — Kotiček gospoda Doropoljskega.

Jako zanimive slike priobčuje zadnja številka „Ilustrovanega Tednika“, namreč: Bilov nataknil slovečega zrakoplovca Latham; odkritje spominske plošče S. Gregorčiču (2 sliki); vstaja v Albaniji; Turška vojska uduši s silo vstajo pri Pristinu; mož z dvema siccama Peter Labič, najmočnejši človek na svetu, imenovan „Samson II.“; cesar v Ištu; „Padar“ v Celovcu: župnik Arnuš z igralci in igralkami iz Borovelj na Koroškem; podružnica GMD. za Savo, Javornik in Koroško Belo; narodna godba v Št. Ilju pri Turjaku blizu Slov. Gradca itd. — „Slov. Ilustrovanega Tednika“ se čedalje lepše razvija in bi naj ne manjkalo v nobeni slovenski rodovini, ker nudi vsakomur obilo zanimivega gradiva.

Učiteljski konvikt.

Darovi. Tov. Rudolf Horvat, nadučitelj v Trnovem na Notranjskem, 10 K, namesto venca na grob nepozabne vsakine Jelke Bezeg, učiteljeve vdove na Gočah. Tov. Josip Žirovnik, nadučitelj v Gorjah pri Bledu, 10 K namesto venca na grob vsakine M. Peternele na Bledu; gospa Franja Vrabelj iz Ljutomer, 10 K. Vydrova tovarna hranil po priporočilu tov. Avg. Korbarja 3 K; g. Friderik Stöger, trgovec v Krškem, 1 K. Hvala!

Letnino so plačali: tov. Leopold Morela iz Metlike; tov. Klotilda Kunasz iz Suhorja pri Košani na Notranjskem; Miroslav Govekar, učitelj pri D. M. v Polju. Hvala!

Kranjske vesti.

— Iz deželnega šolskega sveta. V seji 2. avgusta so bili na ljudskih šolah imenovani: Franciška Pogačar v Bukovico, Regina Okorn v St. Jur pod Kumom, Karolina Rigler v Sv. Gregor, Gabrijela Ažman v Igovas, Karolina Zupančič v Križe pri Trziču, Alojzij Potočnik na II. mestno deško šolo v Ljubljani, Marija Grobovšek v Št. Lenart pri Škofji Loki, Marija Ažman v Litijo, Ana Harbich v Dol, Melanija Fajdiga v Šmartno pri Kranju, Marija Lončarič v Moravče, Franc Samec v Polje, Andrej Pogačar v Kamnik, Adela Pogorelec v Trzišče, Hermina Pelan v Šp. Šiško, Jožef Gorišek na Sv. Goro, nadučitelj Franc Ivanc v Kranj, Justina Modic v Šmarjeto, Franc Jurečič in Angela Kumelj v Štrekljavec, Josipina Ahačič v Dragatuš, Ivan Šmajdek na Krtino. Stalno se namesti in dobi naslov profesorja Hugo Podrasek in dr. Vladimir Winter, oba na državni gimnaziji z nemškim učnim jezikom v Ljubljani; dr. Franc Sturm na državni realki v Ljubljani; veroučitelj Franc Watzl na državni gimnaziji v Kočevju; veroučitelj dr. Ciril Ažman na državni gimnaziji v Novem mestu. V VII. činovni razred pride dr. Valentin Korun na I. državni gimnaziji v Ljubljani.

— Šviga — švaga. G. F. Lončar, na Rakovniku je poslal „Slovenca“ izjavo, da on ni bil nikdar naprednega mišljenja in da je v resnici član Slomškove Zaveze. — G. Lončar je napravil s tem veliko luknjo v — vodo. Kdo pa da kaj na izjavo moža, ki je v stalni službi vrgel puško v koruzo, vse popustil in pribežal domov k materi! — Na biološko metodo se pa gosp. Lončar vendar razume. So namreč neke razumne živali, ki si rane zdravijo s tem, da si jih lijejo. To zdravljenje je baje jako uspešno! Treba je le gladekega jezika in nekoliko prakse. — Lončarjevo nazadnjaško

mišljenje je dokumentirano tudi z družbo, ki z njo občuje. Naj še glede tega poda primerno izjavo!

— Lep patron! V „Slovenca“ od pretekle srede citamo to-le famozno izjavo: „Na dopis Učiteljskega Tovariša št. 30 z dne 26. junija 1912 pod naslovom: Nadzornik Maier proti naprednim učiteljem, izjavlja podpisani, da ni bil nikdar naprednega mišljenja ter je v resnici član Slomškove Zveze.“ — Fran Lončar, učitelj. Temu ubožnemu izpričevalu neznanega gospoda Lončarja nimamo dosti dostavili. V dotični notici nismo nikogar navedli imenoma, vendar se je zdelo vrluemu vojščaku Slomškove Zveze potrebno javnosti povedati, da ni bil nikdar naprednega mišljenja. Logično se da torej sklepati, da je bil, je in ostane nazadnjak non plus ultra, pravi protitip klerikalnega pedagoga! Klerikalci vedno govorijo, da so samo oni resnični naprednjaki, sedaj pa pride Lončar in izčenca golo resnico! Uboga gmajna!

— Imenovanje učiteljic. Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda je imenovalo v seji 2. avgusta t. l. za učiteljice na družbenih deklisih šolah v Trstu učiteljice: Ano Gantar, Klotilda Burger, Vido Kersnik, Erno Rozman, Marijo Heren, Marijo Pfeifer, Marijo Kmet, Mileno Rohrmann, Marijo Baran, Jožico Trdina, Amalijo Hartman in Minko Modic. Pri tej seji je imenovalo vodstvo tudi še za suplento Ano Črna-gojcovo in za suplenta učitelja Mrška. — O priliki bomo povedali, kako so ob tej priliki uvaževali želje tistega učiteljstva, ki dandanes skoro največ deluje za družbo, da na korist družbe zanemarija celo svoje lastne ustanove.

— Srebrno poroko je obhajal dne 8. t. m. naš vrli tovariš Janko Likar, učitelj v Ljubljani, in soproga Marija, rojena Čerinova. Želimo jim vsaj še enkrat toliko zadovoljnega rodovinskega življenja! Živela!

— Naše enorazrednice. Na Kranjskem je c. kr. okrajni šolski nadzornik, ki ob vsaki priliki poudarja važnost enorazrednic. Ob neki okrajni učiteljski konferenci je rekel, da bi se morali nastavljanje na enorazrednice najboljši in najizkušenejši učitelji, ki naj bi bili bolje plačani od drugih učiteljev. Prav! Toda kako se godi? Pred kratkim se je zgodilo, da je bila razpisana služba enorazredničarja za definitivnost. Zahtevala se je moška učna oseba. Kompetirala sta dva: en možki, odlični učitelj s pohvalnim dekretom, ki deluje uspešno že blizu 20 let, in mlada učiteljica, bivša samostanska gojenka, ki je komaj položila izpit učiteljske usposobljenosti, in glejte: službo je dobila gospica učiteljica! Pojdite raketom žvižgat s doslednostjo in pravico.

— Društvo „Mladika“. Upravni odbor „Mladike“, ki je bil na zadnjem občnem zboru dne 6. julija t. l. vnovič z vzklikom potrjen za dobo treh let, se je tako-le konstituiral: Predsednica: Franja dr. Tavčerjeva; podpredsednica: Pavla Levčeva; tajnik: Evgen Lah; blagajničarka: Filomena Senekovičeva; ekonomka: Silva Lahova; odbornice: Cecilija dr. Korunova, Josipina Macherjeva in Marija Wessnerjeva.

— Tečaj za uporabo sadja in zelenjadi pripravi kranjska kmetijska šola na Grmu od 9. do 13. septembra s sledečim vzpostredu: V ponedeljek, 9. septembra, od 2.—4. ure: Pomen konzerviranja sadja in zelenjadi. Vzroki pokvarjenja sadja. V torek, 10. septembra, od 8.—10. ure dopoldne: Kipenje. Kisanje zelenjadi. Konzerviranje zelenjadi v kozarcih in puščicah. Od 10.—12. ure: Praktične vaje v šolski kuhinji. Popoldne od 2.—4. ure: Naprava mezge (zalzna), mozge (povidla) in zdriza. Od 4.—6. ure: Praktične vaje v šolski kuhinji. V sredo, 11. septembra, od 8.—10. ure dopoldne: Vlaganje sadja v kozarce (naprava kompota). Shranjevanje sadnih konserv. Od 10.—12. ure: Praktične vaje v šolski kuhinji. Popoldne od 2.—4. ure: Naprava soka iz jagodičevja. Od 4.—6. ure: Praktične vaje v šolski kuhinji. V četrtek, 12. septembra: Dopoldne od 8.—10. ure: Sušenje sadja in zelenjadi. Od 10.—12. ure: Praktične vaje v sušenju. Popoldne od 2.—4. ure: Obiranje in spravljjanje (shranjevanje) sadja. Vlaganje sadja v zaboje, košarice in sode v svrhu kupčije. Od 4.—5. ure: Praktične vaje v sadovnjaku in sadni kleti. V petek, dne 13. septembra: Dopoldne od 8.—10. ure: Naprava sadjevca (mošta). Naprava octa. Od 10.—12. ure: Praktično razkazovanje v vinski kleti. Popoldne od 2.—4. ure: Ravnanje s sadjcem, boleznim sadjevca in ravnanje s pokvarjenim sadjcem. Od 4.—5. ure: Praktične vaje v vinski kleti. — Predavanje od 9.—12. septembra so namenjena v prvi vrsti našim gospodinjam in dekletom. Tečaj se je udeležiti vseh 5 dni ali pa tudi samo prve 3 dni ali pa tudi zadnja dva dneva. Ker se sprejme z ozirom na praktične demonstracije le omejeno število udeležencev, se je treba prijaviti do 26. avgusta. Od daljšim in podpore potrebnim udeležencem s Kranjskega, ki za podporo pravočasno prosijo, povrne ravnateljstvo stroške za pot do Novega mesta in za prehrano po

2 K na dan. Vendar se izplača podpora le tistim, ki se jim je izrečno dovoila. Priglasilo je pristaviti tudi, katere dneve se misli dotičnik tečaja udeležiti.

— Šolski izlet iz Banjaloke ob Kolpi v Ljubljano. Že več tednov smo gojili iskreno željo, da bi si ogledali našo stolic, našo lepo belo Ljubljano, in slednjič se nam je po požrtvovalnosti prijateljev mladine in učiteljstva tudi posrečilo. — Ob krasnem vremenu, med živahnim popevanjem narodnih pesmi in klaci „Živio!“ so drdarili dne 18. julija vozovi čez daljne kočevske hribe proti Kočevju. Naši vrli možje gg.: Kajfež, c. kr. poštar, Jos. Kajfež, vinski trgovec, mesar Anton Butina in trgovec Matija Kajfež, so prepeljali 54 otrok v spremstvu učiteljstva 22 km daleč do železniške postaje in prišli zopet ponje. — S tem činom so si zagotovili trajen spomin med nežno deco s čutili globoke hvaležnosti do svojih prijateljev. — Radost in veselje, zanimanje za lepoto naše domovine je raslo vedno bolj, kolikor bolj smo se bližali lepi Ljubljani. Na dolenskem kolodvoru je bil že pripravljen tramvajski voz in nas ob prijaznem sodelovanju g. uslužbenca odpeljal po mestu do Vodmata in nazaj do južnega kolodvora. Otroci se niso mogli načuditi znamenitostim našega stolnega mesta, krasni leži, impozantnim stavbam itd. — Po odpočitku v gostilni g. Kosove smo odšli v sloveči elektroradiograf, kjer so se predstavljale krasne naravne slike in tudi zabavnih komičnih prizorov ni manjkalo. Z večerjo, zajtrkom in kosilom smo bili izborno postreženi v dijaških prostorih „Domovine“. Hvala lepa slav. društvu za odstop lokalov, hvala osobito pa gospe Čarmanovi za prijazni prav materinski sprejem šolarjev, cenjeni gđc. Fani Čarmanovi in drugim za tako presrečno ljubezno postrežbo in za pomoč pri izprevodu med ogledovanjem mesta! — Po večerji so se otroci zabavali na ljubljanskem Gradu, občudovali krasote mesta in okolice in si nato izmed mestnih cerkva ogledali šentjakobsko cerkev. — Izreden užitek je pa bila zanje električna razsvetljava, naravnost osupnjeni so pa bili, ko je pred znano, rodoljubno gostilno Ferlinčevu stopil med nje g. ravnatelj trgovske šole E. Mahr, jih obdaril z raznim pecivom, sprejel učiteljstvo nad vse prijazno in pripomogel k izlezu s prispevkom 20 K. Vrluemu prijatelju mladine in učiteljstva vsa čast! — Slavni mestni magistrat je odstopil za prenočevanje prostor I. mestne šole in oskrbel 60 postelj brezplačno. Zato izredno naklonjenost, brez katere bi bila ta prireditve nemogoča, se zahvaljuje podpisani najiskrenejše zlasti gosp. dr. Ivanu Tavčarju, gg. ofic. Šebeniku, svetniku Lahu in vsem onim, ki so pripomogli k nadzorovanju v šol. poslopju. Po izletu pod Tivolij prihodnjega dne smo si ogledali tudi dež. muzej. G. profesorju za temeljito vsestransko pojasnjevanje zbirk najiskrenejše zahvala, kakor tudi g. za dek. oddelek. — Končno so nas sprejeli tudi v „Učiteljski tiskarni“. Ta poset je bil za otroke nekaj posebnega, interesantnega, tako da naj nihče pri sličnih izletih ne zamudi to priliko. Hvala lepa tovarišu Likarju, ki nas je vodil okrog g. stavcev in nam razlagal najnovjše, naravnost čudovite stroje. — Le prehitro je minul kratko odmerjeni čas in da nam ostane ta pomembni izlet, ki smo ga priredili iz tako daljnega kraja, v trajnem spominu, smo se pustili tudi slikati pri fotografu g. Rovšku. — Zopet okrepčani in izborno postreženi pri gospe Čarmanovi smo se odpeljali proti Dolenjski, veseli in zadovoljni z lepimi spomini na našo jugoslovansko stolic. — Izvršilo bi se bilo vse v najlepšem redu, le da se ni v Kočevju lotilo nekega dečka domotožje, ki nam jo je popihal skrivaj čez kočevske hribe proti Banjaloki. — Tako se je brez vsake nesreče dovršil ta daljni izlet, ki je bil v zvezi z nemalo odgovornostjo, skrbmi in pripravami. Pri tem se mi je spominjati tudi gg. žel. uradnikov, ki so mi šli v vseh zadevah drage volje na roke. — Torej le požrtvovalnim, šoli naklonjenim faktorjem gre zahvala za častni izid. Zato pa ostanejo vaša plemenita dejanja ovekovečena v srhch nežne madine, ki bo vedela vsekdar ceniti vaš trud, vašo požrtvovalnost in se s ponosom ozirala na svoje prijatelje. Čast vam! Živeli! Potokar Franc, nadučitelj.

Štajerske vesti.

— Šestrazredna ljudska šola v Središču priredi dne 15. avgusta 1912 na šolskem telovadišču v Središču Slomškovo slavnost v spomin 50letnice njegove smrti. Vzpostredu obsega v dveh oddelkih poleg pozdrava in slavnostnega govora pevske, glasbene točke, deklamacije in dramske prizore. Pevske točke se proizvajajo s spremljevanjem klavirja in harmonija. Med odmorom svirata gospodični Brandlovi iz Maribora (gosli in klavir). Začetek ob 7. uri zvečer. — Vstopnina: stojišča 30 h, sedeži 80 h. Čisti dohodek se uporabi za šolske namene. V slučaju slabega vremena se vrši slavnost v šolskih prostorih.